

GAFTA 49'A GÖRE GEMİNİN HAZIR OLDUĞU BİLDİRİMİNİN ALICININ SÜRE UZATIMI TALEBİNE ETKİSİ

İngiliz Ticaret mahkemesi, GAFTA Temyiz Kurulu'nun (GAFTA Board of Appeal) kararına satıcı tarafın itiraz etmesiyle 1996 tarihli İngiliz Tahkim Kanunu'nun (the Arbitration Act) 69'uncu maddesi uyarınca, 19 Haziran 2014 tarihli *Nidera B.V. v. Venus International Free Zone for Trading&Marine Services S.A.E* kararında, GAFTA 49 sözleşmesinde (Sözleşme) alıcı tarafın teslimat süresini uzatma hakkını konu alan 8'inci maddenin yorumlanmasına ilişkin olarak önemli bir karar vermiştir.

Bu davada İngiliz Ticaret Mahkemesi, alıcının Sözleşme'nin 6'ncı maddesi uyarınca teslimat süresi içerisinde gemiyi yükleme limanında hazır bulundurması halinde, teslimat süresini uzatmak amacıyla Sözleşme'nin 8'inci maddesini ileri sürme hakkı olup olmadığı sorusuna yanıt aramıştır.

Davada Venus "alıcı taraf" olarak "satıcı taraf" olan Nidera'dan Free on Board (FOB) kaydı, başka bir deyişle *gemi bordasında teslim* kaydı ile 30,000 metrik ton Ukrayna sarı mısırı satın almıştır. Satım sözleşmesine, Orta ve Doğu Avrupa'ya yük teslimatını konu alan GAFTA 49 tek tip mukavelesi dâhil edilmiştir. Teslimat süresi 16-31 Ekim 2010 tarihleri arası olarak öngörülmüş olup 7 Ekim'de alıcı taraf gemiyi tayin etmiş ve tahmini varış zamanını (ETA) 16-17 Ekim olarak belirlemiştir. 15 Ekim'de gemi yükleme limanına varmış ve geminin yüklemeye hazır olduğu bildiriminde bulunmuştur. Ancak rıhtımdaki uygunsuz koşullar nedeniyle yük gemiye yüklenememiştir. Bu sırada 4 Ekim'de Ukrayna devleti mısır da dâhil birçok tahıl ürününü kapsayan ihracat kısıtlamalarına ilişkin bir kanun çıkarmış, bu yeni düzenlemeyi de 19 Ekim 2010'da yayımlamıştır. Ayrıca 27 Ekim'de, mısır ihracatında kota sınırlaması getiren düzenleme yayımlanmıştır. Bu düzenlemelerle bağlantılı olarak satıcı taraf satış için gerekli izni alamamış ve sonuç olarak yükleme gerçekleştirilememiştir.

Bunun üzerine alıcı taraf teslimat süresinin bitiminden hemen önce sürenin 21 gün uzatılması talebinde bulunmuştur. Satıcı taraf ise geminin zaten limana gelmiş ve yüklemeye hazır bulundurulmuş olması sebebiyle alıcının böyle bir hakkı olmadığını savunmuş, ardından da teslimat süresinin 31 Ekim'de sona erdiğini ve Sözleşme'nin 13'üncü maddesinde öngörüldüğü üzere ihracat yasağının sözleşmeyi ifa etmesine engel

teşkil ettiğini bu nedenle de sözleşmenin sona erdiğini ileri sürmüştür. Alıcı taraf ise satıcının sözleşmeyi ihlal ettiğini öne sürerek sözleşmeyi feshetmiş ve GAFTA tahkimine başvurmuştur.

GAFTA Temyiz Kurulu, satıcının sözleşmeyi sona erdirmesinin ihlal niteliğinde olduğunu belirterek Sözleşme'nin 8'inci maddesi uyarınca alıcının geçerli bir şekilde teslimat süresini uzatma hakkı olduğunu beyan etmiştir. Bu karara itiraz eden satıcının, temyiz mahkemesi önündeki iddiaları Sözleşme'nin 6'ncı ve 8'inci maddelerini ilişkilendirmekten ibarettir. Buna göre;

- Alıcı Sözleşme'nin 6'ncı maddesinde öngörülen gemi tayin etme yükümlülüğünü (nomination) yerine getirdiği takdirde FOB kaydının esas edimi olan teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olup teslimat süresinin uzatılması gerekli olmamaktadır.
- Geminin hazır olarak bulundurulması halinde satıcı derhal teslimat süresi içerisinde yükü gemiye yüklemek zorunda olup gerekirse yüklemeyi teslimat süresinden sonra da tamamlayarak taşıma masraflarını üstlenmektedir.
- Sözleşme'nin 8'inci maddesi uyarınca teslimat süresini uzatma hakkı ise ancak alıcının gemiyi yüklemeye hazır olarak limanda bulunduramaması halinde doğacaktır.

Ancak Ticaret mahkemesi temyiz mahkemesi kararında, satıcının itirazını reddetmiş ve açıkça alıcının geminin hazır olduğu bildirimini sunmasıyla birlikte teslimat süresini uzatma hakkına mutlak surette sahip olduğunu belirtmiştir.

GAFTA 49 sözleşmesinin 1 Haziran 2014 tarihinden itibaren yürürlükte olan son halinde de 8'inci maddenin eski yapısı korunmuştur. Yapılan tek değişiklik artık teslimat süresinin 21 gün yerine en fazla 10 gün uzatabilecek olmasıdır. Bu madde çerçevesinde, teslimat süresi içerisinde geminin yükleme limanında hazır bulundurulmuş olup olmadığı sadece taşıma masraflarını hangi tarafın üstleneceği sorusu bakımından önem arz etmekte olup, alıcının süre uzatma hakkını hiçbir şekilde etkilememektedir.